

X'inhu l-istress?

Meta l-ġisem ibati mill-istress, il-moħħ jibgħat sinjal lill-kumpliment tal-ġisem biex jibda jiddefendi ruħu. Is-sintomi ta' l-istress huma varji u fosthom jinkludu nuqqas ta' rqađ, uġieħ ta' ras, moral baxx u nervi.

L-istress b'moderazzjoni jista' jkun xi ħaġa pożittiva, u huwa importanti biex jistimulana. Imma min-naħa l-oħra ħafna stress jista' jkun negattiv. L-istress għandu effetti diretti kif ukoll effetti indiretti fuq il-ġisem. L-istress iżid l-adrenalina, iġieghel il-qalb tħabbat iktar, u jgħolli l-pressjoni. Fuq medda ta' żmien, l-istress kapaċi jwassal għal problemi fil-qalb u anke puplesija. Minħabba l-istress, mhux is-saħħa ta' l-individwu biss tbatu imma anke r-relazzjonijiet.

Skond riċerka li saret fir-Renju Unit, jidher li iktar ma jgħaddi ż-żmien, iktar donnha qed issir diffiċli biex inlaħħqu mal-ħajja mgħaġġla. U l-istess hawn Malta. Iktar ma jgħaddi żmien l-istress iktar qed jiġi aċċettat bħala parti minn ħajjitna.

Xi tfisser ħajja bbilanċjata?

Bħalissa diehla ħafna l-kultura ta' bilanċ bejn ix-xogħol u l-ħajja personali. L-idea hi li jiġi aċċetat il-fatt li persuna għandha dritt li tgħix ħajja bbilanċjata bejn ix-xogħol u l-familja. Biex tgħix ħajja bilanċjata importanti li persuna jkollha kontroll fuq meta, fejn u kif taħdem. Fi ftit kliem li ma tkunx skjava tax-xogħol.

Kif tikseb il-bilanċ?

Fuq bażi personali tista' tagħmel tibdil sħiħ fil-mod ta' kif tħares lejn l-affarijiet. Huwa importanti li tħares lejn il-ħajja b'lenti pożittiva. Anke l-istil ta' ħajja li tgħix huwa importanti. Meta wieħed ikollu passatemp, per eżempju xi sport, dan jgħinu jirrilassa. Affarijiet oħra li jistgħu jgħinu lill-individwu jirrilassa huma banju sħun, ħin mal-ħbieb, kif ukoll annimal domestiku li tista' tqatta' l-ħin miegħu. Sabiex jinħoloq bilanċ sħiħ huwa importanti wkoll li jinqasam ix-xogħol tad-dar u r-responsabbiltà tal-familja inkluz ukoll it-trobbija tat-tfal.

Bilanċ bejn ix-xogħol u l-ħajja

Il-possibiltà li tilhaq bilanċ bejn ix-xogħol u l-ħajja jiddependi wkoll mill-mod kif ikun imexxi x-xogħol u l-facilitajiet li joffri min jimpjega. Sigħat twal, nuqqas ta' komunikazzjoni u ambjent perikoluż, kollha jistgħu jżidu l-istress fuq il-post tax-xogħol. Mill-banda l-oħra min jimpjega jista' jaddotta bosta miżuri li jistgħu jgħinu lill-impjegati jilħqu bilanċ aħjar f'ħajjithom. Fost dawn insibu l-flessibilità, sigħat imnaqqsa ta' xogħol, leave bla hlas, leave ta' emerġenza, time off in lieu, xogħol mid-dar (teleworking) kif ukoll brejk fil-karriera.

Ir-riċerka turi li l-bilanċ bejn ix-xogħol u l-ħajja jista' jwassal għal zieda fil-produttività, minħabba l-fatt li l-impjegati iħossuhom aktar kuntenti fuq il-post tax-xogħol. Jidher li permezz ta' miżuri li jinkoraġġixxu dan it-tip ta' bilanċ, jonqos is-sick leave u l-ispejjeż, tiżdied il-motivazzjoni fost il-haddiema u anke jitjieb is-servizz li jingħata lill-konsumatur. Ħafna jibzġhu li jekk jaħdmu inqas sigħat, jagħtu messaġġ li mhumi motivati biżżejjed. Imma studju wara l-iehor wera li mhux kwistjoni ta' kemm-il siegħa taħdem, imma ta' kif taħdem u x'jinnekk tagħmel.

Fi-aħħar mill-aħħar, l-idea ta' bilanċ ma tfissirx li taħdem inqas, imma li tkun tista' tqassam il-mod kif taħdem b'tali mod u manjiera li tgħin lix-xogħol, lilek innifsek u lil min ikun miegħek.

"Kuljum, kull sena wessa l-orizzonti tiegħek. Iktar ma thobb affarijiet, iktar ma tinteressa ruħek f'affarijiet, iktar ma tinkedd fuq affarijiet differenti, iktar jibqagħlek fuqieħ isserrah jekk xi ħaġa tispicċa".

(Ethel Barrymore)

Statistika

Skond statistika maħruġa mill-UNESCO, il-persentaġġ ta' adulti f'Malta li ma jafux jaqraw u jiktbu dejjem nieżel. Filwaqt li 25 sena ilu, 16 minn kull 100 raġel kien illitterat, illum il-figura naqset għal 9. U fost in-nisa l-illitteriżmu naqas iktar - sa 8 fil-mija`. Fil-fatt, Malta huwa l-unika pajjiż fl-Ewropa fejn in-nisa jgħaddu lill-irġiel f'dan ir-rigward. In-nisa Maltin għamlu avvanzi kbar fil-qasam ta' l-edukazzjoni. Fl-iskejjel Maltin insibu iktar bniet milli subien u iktar għalliema nisa milli irġiel. F'dawn l-aħħar snin fl-Universita` l-ammont ta' studenti nisa qed jaqbez l-ammont ta' rġiel.

L-importanza ta' l-Edukazzjoni

Filwaqt li sa ffit ilu kien biżżejjed li tkun taf taqra u tikteb, illum sar neccessarju li tkun taf tuża l-komputer. L-Unjoni Ewropea temmen li biex l-ekonomija tirnexxi, trid tkun waħda ibbażata fuq l-għerf u t-taħriġ. Għalhekk l-idea li tibqa titfarreġ tul hajtek hija waħda importanti hafna u li l-UE tishaq hafna fuqha. Skond l-UE din l-idea għandha tiggwida l-proċess ta' l-edukazzjoni kollu kemm hu. L-iskop hu li kull min jgħix fl-Ewropa għandu jkollu aċċess għat-tagħlim kontinwu. B'hekk kull Ewropew ikollu ċ-ċans li jizviluppa ruħu u jagħti kontribut lis-soċjeta`.

Edukazzjoni tul hajtek

Tista' tkompli titgħallem biex ittejjeb il-kwalifiċi akkademiċi, biex tgħin lil uliedek fl-istudji tagħhom, biex ittemm l-edukazzjoni sekondarja jew post-sekondarja, biex titgħallem tuża il-komputer, titgħallem xi sengha, jew sempliċiment titgħallem suġġett biex twessa l-għarfien tiegħek. Hi x'inhi l-hajra tiegħek, l-opportunita` li titgħallem illum hemm qeghda.

Diversi aġenziji f'Malta qed joffru tagħlim fuq suġġetti varji. Fost dawn insibu lill-Kulleġġ Malti ta' l-Arti, Xjenza u Teknoloġija (MCAST), l-Institute of Tourism Studies (ITS), iċ-Ċentru ta' l-Impjiegi u t-Taħriġ (ETC), it-Taqsima tat-Tagħlim għall-Adulti tad-Divizjoni ta' l-Edukazzjoni, il-Unions u l-Kunsilli Lokali. Fuq is-sit ta' l-internet wiehed jista' jsib stampa shiha tal-korsijiet li joffru dawn l-organizzazzjonijiet.

Għal aktar informazzjoni tista' tfittex fuq dawn is-sit:

- www.education.gov.mt
- www.mcast.edu.mt
- www.etc.gov.mt
- www.its.gov.mt

"Li tkun perseveranti tfisser li tfalli dsatax-il darba u li tirnexxi fl-għoxrin prova."
(Julie Andrews - Attrici)

Imsiehba

Kif tfittex xogħol?

Biex tfittex xogħol tista':

- Tirreġistra ma' l-ETC,
- Tfittex ix-xogħol fuq l-internet u fuq il-gazzetti
- Tindaga
- Tibgħat ittra u Curriculum Vitae (CV)

Meta qed tfittex xogħol huwa mportanti li tistaqsi lilek innifsek dawn il-mistoqsijiet: Fejn tixtieq taħdem? F'hiex inti tajjeb/tajba? X'tixtieq tagħmel?

L-ittra ta' l-applikazzjoni

Hafna postijiet tax-xogħol jitolbu li tapplika permezz ta' ittra. Fl-ittra importanti li jkun hemm:

- L-isem u l-indirizz tiegħek u ta' min se jimpjegak,
- Referenza għax-xogħol li qed tapplika għalih,
- X'esperjenza u kwalifiki għandek li jistgħu ikunu addattati għal dak ix-xogħol li qed tapplika għalih.
- Aghmel referenza għal dak li qed ifittxu fl-applikazzjoni.

Aghlaq l-ittra billi tgħid li tittama li tintgħazel għall-intervista u kun ċert/a li ma tagħmilx żbalji ta' kliem miktubin hażin.

Curriculum Vitae (CV)

Curriculum Vitae (CV) huwa dokument li jiddeskrivi min int, xi studjajt, fejn hdimt, x'esperjenza għandek u x'int kapaċi tagħmel. Teżisti formula standard li tintuża fil-pajjiżi ta' l-UE. Din tissejjaħ - il-Europass CV. Din il-formula tista' tinkieseb mis-sit ta' l-internet - www.etc.gov.mt

L-Intervista

Jekk jagħzluk għal intervista huwa importanti li tittharreg, kif ukoll li taqra fuq l-organizzazzjoni jew fuq is-sugġett li għandu x'jaqsam max-xogħol li qed tapplika għalih. Jekk ikun hemm bżonn, tista' tagħmel fitt xogħol volontarju fl-istess linja biex tikseb l-esperjenza.

Fost il-mistoqsijiet li jsiru waqt l-intervista probabbli li ssib:

- Għaliex tixtieq taħdem magħna?
- Għaliex għandna nagħzlu lilek?
- X'jinteressak l-iktar f'dan ix-xogħol?
- X'esperjenza għandek?

Huwa importanti wkoll li tipprepara xi mistoqsijiet li tixtieq tistaqsi inti. Per eżempju: X'se nkun qed nagħmel fil-bidu? Lil min nista' nistaqsi dwar xogħol li nkun qed nagħmel? X'sigħat se nkun qed naħdem?

Huwa mportanti wkoll li tilbes pulit għall-intervista li tkun fil-ħin. Waqt intervista, hu b'idejn min se jintervistak, b'mod sod, mhux bla saħħa. Żomm għajnejk fuq min qed jintervistak, uri entużjażmu, tkellem ċar, kun kunfidenti u uri li se tkun dedikat/a għax-xogħol. Min-naha ta' min jimpjega ċerti mistoqsijiet ma jistgħux isiru. Dawn il-mistoqsijiet jinkludu mistoqsijiet li m'għandhomx x'jaqsmu mal-kapaċità tiegħek per eżempju dwar responsabbiltajiet tal-familja, jekk għandekx intenzjoni li tizzewweg jew li jkollok tfal, u kemm għandek tfal. Dawn il-mistoqsijiet ma' għandekx għalfejn twegibhom għax il-Liġi ta' Malta Kap 456 Att Dwar l-Ugwaljanza għall-Irġiel u n-Nisa (Artikolu 10) filfatt tgħid li "persuni ma jistgħux jitolbu mingħand min ikun qed ifittex ix-xogħol informazzjoni li tkun tirrigwarda l-ħajja privata tagħhom jew il-pjanijiet li jkollhom dwar it-tkabbir tal-familja tagħhom".

Meta tmur tirreġistra għall-impjieg l-ewwel darba fl-ETC għandek bżonn:

- Il-Karta ta' l-Identità.
- Il-Formola tat-Tmiem ta' l-Impjieg minghand min kien iħaddmek. (Jekk kont taħdem qabel).
- Ċertifikat ta' kwalifika li għandek kif ukoll il-Curriculum Vitae tiegħek.
- Ċertifikat li kanċellajt ir-registrazzjoni tiegħek mill-VAT Department, jekk ikun il-każ.

Għal applikazzjoni ta' beneficiċċji għandek tkellem l-uffiċċjal distrettwali tad-Dipartiment tas-Sigurtà Soċjali.

Tagħrif għal min ser jibda jaħdem l-ewwel darba

Jekk int ser taħdem l-ewwel darba, għandek bżonn:

- Il-karta tal-Identità;
- Formola ta' NI 3 li tinkiseb mid-Dipartiment tas-Sigurtà Soċjali tal-lokalità tiegħek.

Jekk inti għalaqt is-16-il sena waqt is-sena skolastika (bejn il-15 ta' Settembru u l-14 ta' Lulju) ma tistax tirreġistra qabel il-15 ta' Lulju.

Fl-ewwel ġurnata li tibda l-impjieg, min iħaddmek għandu jibgħat il-formola ta' Bidu t'Impjieg lill-ETC. Tista' ġgib il-formoli tal-Bidu/Tmiem tal-Impjieg mill-Kunsill Lokali, mill-uffiċċju tas-Servizzi Soċjali tad-distrett tiegħek jew mill-Job Centres ta' l-ETC. Inti bħala haddiem obbligat li tiċċekkja mal-Korporazzjoni li l-karti u l-informazzjoni fuq l-impjieg tiegħek waslu, biex b'hekk l-informazzjoni tiegħek tkun tajba u aġġornata.

Għal aktar informazzjoni:

Il-Korporazzjoni tax-Xogħol u t-Taħriġ (ETC)

L-Uffiċċju Ewlieni
Hal Far BBG 06

Telefon: 2220 1100
E-mail: etc@gov.mt
Sit ta' Internet: www.etc.gov.mt

Imsiehba

Qeghdin hamsa min nies jew aktar? Tixtiequ taħdmu flimkien? Tithajru tiffthu negozju jew toffru servizz? Ghax ma tikkunsidrawx li twaqqfu koperattiva?
X'inhi koperattiva?

“Koperattiva hija assoċjazzjoni awtonoma ta' persuni li jingħaqdu flimkien b'mod volontarju sabiex iwettqu interessi ekonomiċi soċjali u kulturali - inkluż l-impjeg permezz ta' mpriza li tkun propjeta` kongunta u ikkontollata” (Att 30 ta' l-2001).

Il-koperattiva tista' titwaqqaf f'kull qasam ta' xogħol jew negozju. Koperattiva jista' jkollha għanijiet ekonomiċi, soċjali, jew kulturali, inkluż impjeg.

Kif tiffroma koperattiva?

- Hames (5) persuni jew aktar jistgħu jiffurmaw koperattiva;
- Dan il-grupp ta' nies flimkien jiddeċiedu xi prodott jew servizz li se jipprovdu; jiddeċiedu l-isem tal-koperattiva u jsibu post jew uffiċju minn fejn se joperaw;
- Jiffurmaw Kumitat ta' Azzjoni li jhejji lista ta' l-ismijiet u l-imsieħba, bl-indirizz, numru ta' l-identita` u firma;
- Ifasslu statut, li jiġi iffirmit mill-imsieħba;
- Ifasslu pjan ta' hidma u jintlaħaq ftehim dwar l-ammont ta' valur tas-sehem li se johroġ kull imsieħeb;
- Iwettqu riċerka tas-suq;
- Huwa wkoll importanti li l-grupp iħares sew lejn il-Liġi tal-Koperattivi: Kapitlu 442 tal-liġijiet ta' Malta jew l-Att 30 ta' l-2001.

Wiehed jista' jikkonkludi li bhal kull organizzazzjoni oħra, koperattiva għandha l-mexxejja li jieħdu deċiżjonijiet ġenerali. Imma koperattiva trid timxi wkoll ma' ċerti prinċipji kull min jissieħeb ikollu vot, u għalhekk kulhadd għandu sehem f'kull deċiżjoni li tittiehed dwar:

- It-tmexxija;
- Il-mod kif jiġi ġġenerat il-ġid;
- Kif dan il-ġid irid jinqasam.

Bord tal-Koperattivi

F'Malta il-Gvern waqqaf il-Bord tal-Koperattivi li jieħu ħsieb jgħin lil dawk kollha li jithajru joħolqu koperattiva.

Il-Bord tal-Koperattivi jgħin lil dawk interessati, fil-proċess meħtieġ li jwassal biex koperattiva ġdida tigi registrata.

Koperattivi Ġewwa Malta

Fost koperattivi hawn Malta insibu l-koperattivi tal-bdiewa, ta' l-arkeoloġija, tat-trasport, ta' l-inbid, tas-sajd, tal-kummerċ ġust, tal-farmaċewtiċi, tal-ġbejniet, ta' l-indafa pubblika, tal-bizzilla, tal-ħasil, tal-ħalib, ta' min irabbi l-majjali, tal-burdnara, tal-furnara, tal-lottu, tal-media, tat-towing, tar-restawr u tal-piloti tal-vapuri.

Għal aktar informazzjoni:

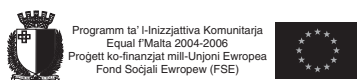
Bord tal-Koperattivi

105, Dar il-Koperattivi, Triq Melita, Valletta VLT 12, Malta

Telefon: 21 220115

Sit ta' l-internet: www.coopsboard.org

Email: info@coopsboard.org

Kummissjoni Nazzjonali għall-Promozzjoni ta' l-Ugwaljanza (NCPE)
Tel: 2590 3850. E-mail: gender.equality@gov.mt
www.equality.gov.mt

F'Malta hawn madwar 145,000 persuna li jaħdmu full-time. Kwazi wiehed minn kull tliet ħaddiema Maltin jaħdmu mal-Gvern; maċ-Ċivil jew ma xi aġenzija parastatali. Apparti minn dawn, hemm madwar 7,000 persuna oħra li taħdem ma' xi kumpanija tal-Gvern.

Riċerka turi li fost il-ħaddiema li jaħdmu, għal kull għaxart-irġiel fuq il-post tax-xogħol, hemm biss erba' nisa. Ir-riċerka turi wkoll li meta tara kemm jaqilgħu flus l-irġiel u kemm jaqilgħu n-nisa, u toħroġ b'figura minn ras, issib li bhala medja, n-nisa jaqilgħu madwar 10 fil-mija inqas. Din id-differenza tissejjah il-'**Gender Pay Gap**'.

Ir-riċerka turi li raġuni ewlenija għal din id-differenza bejn il-pagi hija li n-nisa jagħzlu xogħol li jhallas inqas minn dak li jagħzlu l-irġiel. Filwaqt li hemm ċans li n-nisa jagħzlu per eżempju xogħol bħal segretarja, għalliema jew infermiera, l-irġiel huma iktar lesti li jagħzlu xogħlijiet bħal tabib jew inġinier.

Problema oħra li twassal għal din id-differenza fil-pagi ta' l-irġiel u tan-nisa hija l-fatt li sikwit, in-nisa jibdedw b'paga baxxa u donnhom jibqgħu biha. Dan jista' jiġri għax forsi in-nisa ma jiġġieldux daqs l-irġiel għal promotion, jew forsi għax m'għandhomx daqshekk ċans jattendu korsijiet wara x-xogħol, jew forsi wkoll m'għandhomx ċans jibqgħu ix-xogħol wara l-hin biex javvanzaw fil-karriera tagħhom.

Il-preżenza tal-Unions f'Malta qieghda tghin biex il-pagi bejn l-irġiel u n-nisa ikunu iktar ugwali. Ta' min isemmi li x-xogħol mal-Gvern huwa wiehed fejn il- 'gender pay gap' ma tinħassx ħafna. Dan jista' jkun għax id-differenzi fil-pagi ta' l-impjegati tal-Gvern ma tantx huma kbar.

"L-ebda intrapriża m'għanda dritt tibqa tezzisti jekk tezzisti bis-saħħa tal-pagi baxxi li thallas"
(Franklin Roosevelt).

Għal aktar informazzjoni:

Union Haddiema Magħqudin (UHM)

Indirizz: 'Dar Reggie Miller', Triq San Tumas, Furjana VLT 15
Telefon: 21220847, 21234801, 21236484
Email: info@uhm.org.mt
Sit ta' l-internet: www.uhm.org.mt

General Workers' Union (GWU)

Indirizz: Workers Memorial Building, Triq in-Nofsinhar, Valletta VLT 11
Telefon: 21244451
Email: info@gwu.org.mt
Sit ta' l-internet: www.gwu.org.mt

Imsieħba

L-ghan ta' l-Institute of Tourism Studies hu li jipprovdi taħriġ vokazzjonali u li jipprovdi lill-Industrija tat-Turiżmu b'persuni mharrġa fuq livelli internazzjonali.

L-Institute of Tourism Studies:

- Jipprovdi l-opportunità ta' esperjenza ta' xogħol fl-industrija
- Joħloq ambjent simili għal dak tax-xogħol
- Jagħti taħriġ f'firxa ta' ħiliet prattiċi
- Joffri taħriġ f'varjetà ta' suġġetti akkademiċi
- Jgħin biex jiġu żviluppatti dawk il-ħiliet importanti biex wieħed jidhol fid-dinja tax-xogħol.

L-Institute of Tourism Studies (ITS) jipprovdi lil l-istudenti bil-ħiliet u t-tagħlim neċessarju biex ikunu jistgħu jiksbu impjieg fl-Industrija tat-Turiżmu u ta' l-Ospitalità.

L-ITS joffru programmi ta' studju li jwasslu għal ċertifikati u diplomi f'dawn l-oqsma:

Studji Maniġerjali

- Hospitality management
- Hotel operations

Studji Tekniċi Professionali

- Accommodation Operations
- Preparazzjoni u Produzzjoni ta' l-ikel
- Servizzi ta' ikel u Xorb

Studji Turistiċi

- Sports, Leisure and Recreation
- Travel Agency Operations
- Tour Guiding

Tista' ssib deskrizzjoni kompluta tal-korsijiet u tal-kriterji biex tapplika billi żżur il-website fl-indirizz <http://its.mitts.net/> jew billi tikseb kopja tal-prospectus ta' studji mill-uffiċċji ta' l-ITS.

Korsijiet ta' Studju *Part-Time*

Minn żmien għal żmien l-ITS toffri numru ta' korsijiet fuq bazi part-time. Dawn ivarjaw minn seminars ta' ġurnata dwar management sa korsijiet ta' introduzzjoni għat-turiżmu.

Kif tapplika: Biex tapplika tista' tiġbor applikazzjoni mill-uffiċċji ta' l-ITS li jinsabu:

F'Malta

Indirizz: Institute of Tourism Studies
Bajja ta' San Ġorġ
San Giljan STJ 02
Tel: +356 2134 4249 / 50 / 51 / 52. Fax: +356 2134 4475.
E-mail: its_help@gov.mt

F'Għawdex

Indirizz: Institute of Tourism Studies
Triq l-Isqof Buttigieg, Qala GSM 103
Tel: +356 2155 5373. Fax: +356 2155 5373.

X'inhu I-IT?

L-IT huwa dak kollu li għandu x'jaqsam mat-teknoloġija ta' I-informatika. Il-qalba ta' I-IT huwa I-kompjuter. Il-kompjuter huwa magna elettronika ipprogrammata b'tali mod li kapaċi tobdi l-ordnijiet li tinghata minn min qiegħed jużha. F'inqas minn 50 sena, il-kompjuter sar għodda li tintuża minn kulhadd, inkluż it-tfal. Il-kompjuters jinsabu kullimkien, fl-uffiċċji, fid-djar, fil-hwienet u postijiet oħra. Il-kompjuters jintużaw għat-tagħlim, għall-kitba, kif ukoll biex tinħażen l-informazzjoni fost bosta wżi oħra.

X'inhu I-internet?

L-internet huwa mezz kif il-kompjuters jikkomunikaw ma' xulxin, bħal-xibka. Ma' kull xibka hemm imqabba miljuni ta' kompjuters madwar id-dinja kollha.

Permezz ta' I-internet tista' tikkomunika ma' nies oħra anka barra mill-pajjiż permezz ta' email u mezzi oħra. Barra minnhekk tista' tfittex kull xorta ta' informazzjoni fuq diversi suġġetti. Kull ma trid tagħmel hu li tittajpja l-kelma li trid tfittex dwarha. U l-internet itik diversi kuntatti u sorsi ta' informazzjoni li l-biċċa l-kbira minnhom huma b'xejn.

Bl-internet tista' tagħmel hafna affajjiet varji, fosthom tisma u tara l-aħbarijiet, tikkomunika ma' haddieħor, tilgħab xi logħob, tagħmel hbieb godda, issib kull xorta ta' nformazzjoni li jkollok bżonn, tordna x-xirja, tfittex xogħol u anka tirreġistra għax-xogħol. Permezz ta' l-internet tista' ukoll tagħmel kors b'korrispondenza ma' Universitajiet barra minn Malta mingħajr ma ssiefer. Apparti dan, flok ma tmur il-bank, tista' tinqeda bl-internet mid-dar għal hafna tranżazzjonijiet finanzjarji.

Għalfejn huwa importanti li tkun taf tuża il-kompjuter?

Huwa importanti li tkun taf tuża il-kompjuter għax huwa mezz ta' komunikazzjoni kif ukoll biex permezz ta' l-internet tfittex informazzjoni. Barra minn hekk hafna mix-xoghlijiet illum il-ġurnata jirrikjedu li tkun taf tuża il-kompjuter.

Imsieħba

Id-drittijiet

Fil-Kostituzzjoni ta' Malta, hemm miktub li kull ċittadin għandu d-dritt li jaħdem. Fost affarijiet oħra, il-Kostituzzjoni issemmi wkoll il-massimu ta' sigħat ta' xogħol, id-dritt għall-mistrieħ, l-ugwaljanza bejn l-irġiel u n-nisa, it-taħriġ u s-sigurtà soċjali. Mad-dhul ta' Malta fl-Unjoni Ewropea, għe fis-seħħ l-Att Dwar l-Ugwaljanza għall-Irġiel u n-Nisa (Kapitolu 456) li qed jiġi implimentat mill-Kummissjoni Nazzjonali għall-Promozzjoni ta' l-Ugwaljanza (NCPE). Barra minn dan għe fis-seħħ l-Att Dwar l-Opportunitajiet Indaq (Persuni b'Dizabilità) (Kapitolu 413) li qed jiġi implimentat mill-Kummissjoni Nazzjonali għall-Persuni b'Dizabilità (KNPD).

Fil-2002 daħhal fis-seħħ l-Att Dwar l-Impiegi u r-Relazzjonijiet Industrijali (Kapitolu 452). Dan l-Att jirregola il-kundizzjonijiet tax-xogħol.

Fost dawn insibu:

- Kif għandu jkun kuntratt tax-xogħol;
- Provedimenti dwar il-probation;
- In-notice;
- Is-sigħat tax-xogħol,
- L-overtime;
- Il-parental leave;
- It-tqala;
- Is-sick leave u l-urgent jew l-emergency leave;
- Il-minimum wage u l-għoli tal-ħajja;
- Kif għandha tithallas il-paga.

Apparti minn dan kollu, l-uffiċjali pubbliċi għandhom dak li jissejjah l-EstaCode, li fih insibu gabra ta' ċirkularijiet maħruġin mill-Uffiċju tal-Prim Ministru li jirregolaw kif jaħdem is-Settur Pubbliku. Barra minn hekk hemm min għandu ftehim kollettiv. B'kolloxx jeżisti iktar minn 300 ftehim kollettiv fis-settur privat u madwar 80 oħra fis-settur parastatali. Dawn kollha jirregolaw ir-relazzjoni bejn il-ħaddiem u min iħaddmu. Terġa' meta f'xi ċirkostanzi t-Tribunal Industrijali jaqta' sentenza, ġieli johloq preċedent, li wkoll jista' jagħti gwida għal titjib f'dawn il-kundizzjonijiet.

Għal aktar informazzjoni tista' tfittex fuq:

Id-Dipartiment tas-Sigurtà Soċjali

(Dwar bolol u benefiċji oħra)

38, Triq l-Ordinanza, l-Belt Valletta

Tel: 2122 2441-9

Sit ta' l-internet: www.msp.gov.mt/services/employment_t.asp

Id-Dipartiment tax-Xogħol u r-Relazzjonijiet Industrijali

(Dwar kundizzjonijiet tax-xogħol)

121, Triq Melita, l-Belt Valletta

Tel: 2122 4245

Sit ta' l-internet: www.msp.gov.mt

Sigħat ta' Xogħol

Jekk persuna tkun impjegata full-time, bħal eluf ta' Maltin ohra, x'aktarx li taħdem erbgħin (40) siegħa fil-ġimgħa. Malta hija fost l-iktar pajjiżi fl-Unjoni Ewropea (EU) fejn naħdmu siegħat twal. Fil-fatt, il-medja fl-UE hija ta' 38 siegħa u nofs. Barra l-erbgħin siegħa xogħol full-time, il-Maltin sikwit jagħmlu wkoll l-overtime, jew xogħol part-time wara x-xogħol.

Miżuri Favur il-Familja

Biex l-impjegati jkunu jistgħu jibbilanċjaw ix-xogħol tagħhom mad-doveri tal-familja, ġew introdotti diversi miżuri favur il-familja fis-Servizz Pubbliku. Dawn jinkludu:

1. Leave Bi Hlas

- Leave tal-maternità
- Leave għall-adozzjoni
- Leave speċjali

2. Leave Bla Hlas

- Leave speċjali bla hlas tal-maternità
- Leave għal-ġenituri/ Career Break
- Leave għall-fostering tat-tfal
- Leave ta' responsabbiltà

3. Sigħat ta' Hidma

- Sigħat Imnaqqsa
- Leave bla hlas u Promozzjoni

4. Xogħol Kawżali/ Part-time

- Benefiċċji pro-rata għall-Impjegati part-time
- Dritt għall-benefiċċji tal-Leave
- Sostituti kawżali b'kuntratt definit

Dawn il-miżuri li qed jiġu imsemmija hawn fuq jinsabu għad-dispożizzjoni ta' l-impjegati tas-Servizz Pubbliku kif ukoll għall-impjegati ta' xi kumpaniji privati. Ghalkemm dawn il-liġijiet qiegħdin fis-seħħ, dawn jiddependu min-natura tax-xogħol. B'hekk kull individwu irrid jinnegozzja mal-persuna inkarigata peress li dawn il-miżuri jiddependu min-natura tax-xogħol ta' kull persuna.

Imsiehba

